KOHTUJURISTI ETTEPANEK

VERICA TRSTENJAK

esitatud 11. septembril 2007 [1]

I. Sissejuhatus

1. Käesolev liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi puudutab taimekaitsevahendite paralleelse impordi lubamise tingimusi käsitlevate Prantsuse õigusnormide kokkusobivust EÜ artikliga 28. Täpsemalt nõuab Euroopa Ühenduste Komisjon selle tuvastamist, et kuna Prantsuse Vabariik nõuab, et paralleelselt imporditud taimekaitsevahend ja võrdlustoode oleks ühise päritoluga, on ta rikkunud EÜ artiklist 28 tulenevaid kohustusi.

1 – Algkeel: prantsuse.

II. Õiguslik raamistik

A. *Ühenduse õigus*

1. EÜ asutamisleping

2. EÜ artikkel 28 sätestab: „[k]eelatakse liikmesriikidevahelised koguselised impordipiirangud ja kõik samaväärse toimega meetmed”.

2. Teisene õigus

3. Nõukogu 15. juuli 1991. aasta direktiivi 91/414/EMÜ taimekaitsevahendite turu-

leviimise kohta [2] (edaspidi „direktiiv"), artikli 3 lõige 1 sätestab, et „[l]iikmesriigid näevad ette, et taimekaitsevahendit võib nende territooriumil turule viia ja kasutada üksnes juhul, kui nad on asjaomase vahendi kasutamiseks andnud loa […]".

4. Direktiivi artikkel 5 näeb ette, et „[p]idades silmas olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi, kantakse toimeaine I lisasse esialgu kuni kümneks aastaks […]".

5. Eelkõige näeb direktiivi artikli 9 lõike 1 esimene lõik ette, et „[t]aimekaitsevahendi loa taotluse esitab isik, kes vastutab kõnealuse taimekaitsevahendi esmakordse turuleviimise eest liikmesriigis, või esitatakse taotlus tema nimel pädevatele asutustele igas liikmesriigis, kus kõnealune taimekaitsevahend kavatsetakse turule viia". Esmakordne luba eeldab toote omaduste põhjalikku hindamist.

6. Direktiiv ei sisalda aga ühtegi turuleviimise lubade andmise tingimusi reguleerivat sätet paralleelse impordi juhtudel, see tähendab, kui ettevõtja soovib importida ühes liikmesriigis lubatud toodet teise liikmesriiki, kus on sarnane toode juba lubatud.

B. *Siseriiklik õigus*

7. Code rural'i (maaeluseadustik) artikli L-253-1 järgi „on lõppkasutajal keelatud taimekaitsevahendeid turule viia, kasutada ja omada, kui nende kohta ei ole välja antud turuleviimise luba […]".

8. Taimekaitsevahendite turuleviimise lubade väljaandmise tingimused Prantsusmaal on kehtestatud 5. mai 1994. aasta dekreediga nr 94-359, [3] mis võeti vastu direktiivi ülevõtmiseks.

2 – EÜT L 230, lk 1; ELT eriväljaanne 03/11, lk 332.

3 – *JORF*, 7.5.1994, lk 6683.

9. 4. aprilli 2001. aasta dekreet nr 2001-317 kehtestab Euroopa Majanduspiirkonnast pärit taimekaitsevahendite turuleviimise loa saamise lihtsustatud korra. [4]

10. Dekreedi nr 2001-317 artikkel 1 sätestab:

„[T]aimekaitsevahendit on lubatud riiki importida teisest Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigist, kus sellele tootele – mis on samane tootega, mida edaspidi nimetatakse „võrdlustooteks" – on juba välja antud turuleviimise luba vastavalt direktiivile 91/414/EMÜ, järgmistel tingimustel:

– mõlema toote ühine päritolu selles tähenduses, et need on valmistanud sama äriühing või seotud või litsentsi alusel tegutsevad ettevõtjad sama valemi järgi;

– need on toodetud sama või samu toimeaineid kasutades;

– mõlemal tootel on sarnane toime, arvestades erinevusi, mis võivad esineda toote kasutamise seisukohast oluliste põllumajanduslike, fütosanitaar- ja keskkonnatingimuste, eelkõige kliimatingimuste osas."

Põllumajandusministeerium on väljastanud võrdlustoote jaoks turuleviimise loa […]

Riigi territooriumile imporditud toote samasust võrdlustootega hinnatakse kolme järgmise kriteeriumi järgi:

11. Nimetatud dekreedi artikli 4 alusel „võib riigi territooriumile toodud tootele turuleviimise loa andmisest keelduda või selle tühistada […] põhjustel, mis on seotud inimeste ja loomade tervise kaitse ja keskkonnakaitsega; […] kui puudub samasus artikli 1 tähenduses võrdlustootega […]".

4 – *JORF*, 14.4.2001, lk 5811. Kodifitseeritud tekst Code rural'i artiklites R. 253-52–R. 253-55.

12. Seda dekreeti täiendati 17. juuli 2001. aasta määrusega, millega kehtestati turuleviimise loa saamise lihtsustatud kord taimekaitsevahendite paralleelse impordi raames. [5]

III. Vaidluse taust

13. 29. veebruaril 2000 taotles Tettnangis (Saksamaa) asuv ettevõtja Endres-Merath Prantsuse ametiasutustelt luba Austria päritolu ja seal nime Mac-Deltamethrin all turustatava taimekaitsevahendi deltametriini Prantsuse turule viimiseks nimetusega Deltamex. Prantsusmaal juba lubatud vastava toote nimi on Decis.

14. Prantsuse valitsuse selgituste põhjal on Deltamex, täpselt nagu Decis, kiiretoimeline ja pöördumatu toimega putukatõrjevahend, mis avaldab mõju putukate närvisüsteemile kokkupuutel ja suu kaudu manustamisel. Seda kasutatakse eelkõige teraviljadel, rapsil, maisil, köögiviljadel, kartulitel, hernestel, viinapuudel ja puukasvatuses.

15. Prantsuse ametiasutused andsid 17. aprillil 2000 ettevõtjale Endres-Merath Deltamexi jaoks turuleviimise loa kümneks aastaks. Ent 31. juuli 2001. aasta otsusega tühistasid Prantsuse ametiasutused selle loa.

16. Seda loa tühistamist arutati Prantsuse ametiasutuste ja komisjoni kahepoolsel kohtumisel Pariisis 24. juunil 2004, kus komisjon soovis teada tühistamise põhjuseid. Põllumajandusministeeriumi esindajad märkisid, et Deltamexi kohta esitatud andmed ei olnud selged, ning nimetasid probleeme seoses tootes esinevate lisanditega ja toote märgistamisega.

17. Komisjoni need selgitused ei veennud ning ta saatis 18. oktoobril 2004 Prantsuse ametiasutustele märgukirja, milles ta märkis, et Prantsuse Vabariik on rikkunud EÜ artiklitest 28 ja 30 tulenevaid kohustusi, kuna ta:

– ei võimaldanud sama taimekaitsevahendi või toote, mille erinevused ei mõjuta mingil moel toote tõhusust või ohutust, järjestikustele importijatele paralleelse impordi loa menetlemist lühendatud

5 – *JORF*, 27.7.2001, lk 12091.

korras, kuigi tal on võrdluseks oleva taimekaitsevahendi turuleviimise loa näol juba olemas kõik andmed selle toote tõhususe ja ohutuse kontrollimiseks;

– nõudis paralleelselt imporditud taimekaitsevahendi „täielikku samasust" võrdlustootega, eelkõige abiainete koguselise ja kvalitatiivse koostise osas ning toote vormi ja pakendi osas, ning nõudis nende toodete ühist päritolu;

– nõudis selle täieliku samasuse, ühise päritolu ning võimalike erinevate mõjude puudumise tõestamist andmete abil, mis ei ole paralleelimportijale kättesaadavad.

18. Prantsuse ametiasutused märgukirjale ei vastanud.

19. Komisjon saatis 13. juuli 2005. aasta kirjaga Prantsuse Vabariigile põhjendatud arvamuse, milles ta märkis, et kuna Prantsuse Vabariik nõuab paralleelselt imporditud taimekaitsevahendi ja võrdlustoote „ühist päritolu", on ta rikkunud EÜ artiklist 28 tulenevaid kohustusi. Teisi märgukirjas esitatud väiteid põhjendatud arvamuses ei nimetata.

20. Prantsuse ametiasutused vastasid 15. septembri 2005. aasta kirjaga, et dekreedis nr 2001-317 kehtestatud kahe toote ühise päritolu nõue, mis tähendab, et tooted peavad olema valmistatud sama valemi järgi, nende valmistaja peab olema sama äriühing või seotud või litsentsi alusel tegutsevad ettevõtjad, üksnes kordab 11. märtsi 1999. aasta kohtuotsuses British Agrochemicals Association [6] kehtestatud nõudeid.

21. Komisjon, keda see vastus ei rahuldanud, esitas EÜ artikli 226 alusel 4. mail 2006 käesoleva hagi.

22. Komisjon palub Euroopa Kohtul:

– tuvastada, et kuna Prantsuse Vabariik nõuab paralleelselt imporditud taime-

6 – 11. märtsi 1999. aasta otsus kohtuasjas C-100/96 (EKL 1999, lk I-1499).

kaitsevahendi ja võrdlustoote ühist päritolu, on ta rikkunud EÜ artiklist 28 tulenevaid kohustusi;

– mõista kohtukulud välja Prantsuse Vabariigilt.

23. Prantsuse Vabariik palub Euroopa Kohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

24. Madalmaade Kuningriik astub menetlusse Prantsuse Vabariigi toetuseks ja palub Euroopa Kohtul jätta käesolev hagi rahuldamata.

IV. Euroopa Kohtule esitatud märkused

25. Komisjon väidab, et taimekaitsevahendite paralleelse impordi loa andmise ja säilitamise tingimuseks imporditud toote ja võrdlustoote ühise päritolu tõestamise seadmine on EÜ artikliga 28 vastuolus olev kaupade vaba liikumise piirang. See tingimus on pealegi rangem, kui on rahvatervise, loomade tervise ja keskkonnakaitse eesmärgi saavutamiseks vajalik.

26. Nõnda märkis Euroopa Kohus 1. aprilli 2004. aasta kohtuotsuses Kohlpharma,[7] et kahe oluliste erinevusteta ravimi puhul ei ole võrdlusravimi ja imporditud ravimi ühise päritolu puudumine iseenesest piisav põhjus teise ravimi jaoks turuleviimise loa väljastamisest keeldumiseks. See ravimite kohta tehtud otsus oleks ülekantav taimekaitsevahenditele. Komisjon viitab 14. juuli 2005. aasta kohtuotsusele komisjon *vs.* Saksamaa,[8] mille punktis 24 märgiti, et „[r]avimite ja taimekaitsevahendite turustamisel on mängus võrreldavad huvid", ning selle punktis 27, et „antud juhul käsitletav õigusküsimus on sama mis paralleelset ravimiimporti käsitlevas kohtupraktikas".

27. Lõpuks väidab komisjon, et turuleviimise loa andmine ühisele päritolutingimusele

7 – 1. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-112/02 (EKL 2004, lk I-3369, punkt 18).

8 – 14. juuli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-114/04 (kohtulahendite kogumikus ei avaldata).

mittevastavale isikule ei ohusta, vastupidiselt Madalmaade valitsuse väitele (vt allpool punkt 32), võrdlustoote turuleviimise loa omaniku õigust andmekaitsele, mis on ette nähtud direktiivi artiklis 13, sest see säte puudutab üksnes esialgseid turuleviimise lubasid ja see ei ole paralleelimpordi suhtes kohaldatav.

28. Prantsuse Vabariik vaidlustab väidetava kohustuste rikkumise. Eespool viidatud Kohlpharma kohtuotsusest tuletatud ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta direktiivis 2001/83/EÜ inimtervishoius kasutatavaid ravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta[9] kehtestatud põhimõtted ei ole taimekaitsevahendite valdkonnale üle kantavad. Kui direktiiv 2001/83 käsitleb ainult inimeste tervise kaitset, siis direktiivis 91/414 seatakse selle eesmärgiks mitte üksnes selle kaitse tagamine taimedel esinevate kemikaalide tahtmatult manustamise vältimisega, vaid ka tagada loomade tervise kaitse ja keskkonnakaitse taimede töötlemiseks mõeldud kemikaalide kasutamise tagajärgede vastu. Peale selle on liikmesriikide vahelised tarbimisviiside, kutsetavade ning põllumajandus- ja keskkonnatingimuste, eelkõige kliimatingimuste erinevused ainuomased asjaolud, mida tuleb arvesse võtta, mida farmaatsiatooteid käsitlevad õigusnormid ei pea arvesse võtma.

29. Kuna Prantsuse õigusnormid nõuavad, et imporditud toode oleks võrdlustootega samane, siis nad vastavad kindlalt direktiivi eesmärkidele, tagades turuleviimise lubade korra läbipaistvuse. Dekreet nr 2001-317 on pealegi vastu võetud eespool viidatud kohtuotsuse British Agrochemicals Association nõuete täitmiseks.

30. See ühise päritolu tingimus tagab, et toimeained on sama päritolu, mis annab maksimaalse tagatise nende ainete samasuse kohta, ja eelkõige spetsifikaatide osas (näiteks lisandite tase). Toimeaine(te) koostise koguselised või kvalitatiivsed erinevused võivad nimelt muuta toote ettenähtud toimet või mõjusid, eelkõige tugevdades toote mürgisust.

31. Prantsuse valitsus rõhutab, et direktiivi kohaselt võib sama toimeaine olla praegu lubatud liikmesriigiti erineva spetsifikaadiga. Järelikult, kui ei ole nõutav, et võrdlustoote ja imporditud toote on valmistanud sama äriühing või seotud või litsentsi alusel

9 – EÜT L 311, lk 67; ELT eriväljaanne 13/27, lk 69.

tegutsevad ettevõtjad, peaks imporditud toote hindamine hõlmama ka toimeaineid. See raskendaks paralleelimpordikorda.

32. Madalmaade valitsus ühineb Prantsuse valitsuse argumentidega ja leiab, et ühise päritolu nõue vastab proportsionaalsuse põhimõttele.

33. Ühtlasi väidab Madalmaade valitsus nimelt, et andmekaitse ei oleks tõhus, kui ühist päritolu ei saaks kriteeriumina kasutada, ning märgib, et kui seda nõuet ei säilitataks, oleks juba niigi suur taimekaitsevahendite salakaubanduse oht veelgi suurem.

V. Esialgsed märkused

34. EÜ artikli 28 kohaselt on liikmesriikidevahelises kaubanduses keelatud koguselised impordipiirangud ja kõik samaväärse toimega meetmed. Samaväärse toimega meede on mis tahes meede, mis võib otseselt või kaudselt, tegelikult või potentsiaalselt takistada ühendusesisest kaubandust.[10] Siiski on EÜ artikliga 30 lubatud keelud või piirangud, mis on õigustatud „inimeste, loomade või taimede elu ja tervise kaitsmiseks". Nõnda on Euroopa Kohus sedastanud, et keskkonnakaitse on kohustuslik nõue, mis võib piirata EÜ artikli 28 kohaldamist.[11] Proportsionaalsuse põhimõte, mis on EÜ artikli 30 viimase lause aluseks, nõuab siiski, et liikmesriikide õigus keelata toodete import teistest liikmesriikidest oleks piiratud sellega, mis on vajalik õiguspäraselt taotletavate tervisekaitse eesmärkide saavutamiseks.[12]

35. Kui direktiiv näeb ette taimekaitsevahendite kohta turuleviimise loa väljastamise liikmesriikide poolt, siis annab toimeainetele loa komisjon ja kannab need loetellu,

10 – 11. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas 8/74: Dassonville (EKL 1974, lk 837) ja 20. veebruari 1979. aasta otsus kohtuasjas 120/78: Rewe-Zentral (nn Cassis de Dijon'i kohtuotsus, EKL 1979, lk 649).

11 – 20. septembri 1988. aasta otsus kohtuasjas 302/86: komisjon *vs.* Taani (EKL 1988, lk 4607, punkt 9). Nõnda tuleb riigisiseste õigusaktide süsteemi raames, mis lubab turustada õlut ja karastusjooke ainult taaskasutatavates pakendites, tootjatele ja importijatele kehtestatud kohustust töötada välja tühjade pakendite tagasiostmise ja tagastamise süsteem pidada vajalikuks, et saavutada keskkonnakaitse valdkonnas taotletavad eesmärgid, nii et sellest tulenevad kaupade vaba liikumise piirangud ei ole ebaproportsionaalsed (punkt 13).

12 – 14. juuli 1983. aasta otsus kohtuasjas 174/82: Sandoz (EKL 1983, lk 2445, punkt 18). Kui inimeste elu ja tervist on võimalik sama tõhusalt kaitsta ka ühendusesisest kaubandust vähem piiravate meetmetega, siis EÜ artiklis 30 ettenähtud erand siseriiklikule õigusnormile või praktikale ei laiene (vt eelkõige Euroopa Kohtu 10. septembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-172/00: Ferring, EKL 2002, lk I-6891, punkt 34, ja 8. mai 2003. aasta otsus kohtuasjas C-15/01: Paranova Läkemedel jt, EKL 2003, lk I-4175, punkt 24).

mis on esitatud direktiivi I lisas. [13] Liikmesriigid võivad siiski lubada 12 aasta jooksul pärast direktiivi 91/414 teatavakstegemist enda territooriumil turule viia taimekaitsevahendeid, mis sisaldavad I lisas loetlemata toimeaineid, mis on turul olnud kaks aastat pärast selle direktiivi teatavakstegemise kuupäeva. [14] Seda 26. juulil 2003 lõppenud tähtaega on siiski mitu korda pikendatud. Komisjon alustas tööprogrammi kõnealuste toimeainete järkjärguliseks kontrollimiseks selle ajutise etapi jooksul [15] ja selleks, et teha pärast asjaomast hindamist otsus toimeainete selle direktiivi I lisasse kandmise kohta. [16]

36. Nagu Euroopa Kohus märkis, tuleneb direktiivi 91/414 põhjendustest, et selle eesmärgiks on esiteks kõrvaldada ühisturult taimsete saaduste kaubavahetuse tõkked ja parandada taimsete saaduste tootmist ning teiseks kaitsta inimeste ja loomade tervist ning keskkonda. [17]

VI. Hinnang

37. Nagu ma käesoleva ettepaneku punktis 6 märkisin, ei sisalda direktiiv ühtegi sätet, mis reguleerib konkreetselt taimekaitsevahendite kohta turuleviimise loa andmise tingimusi [18] paralleelimpordi juhtudel.

13 – Taimekaitsevahendite kasutamist reguleeriti esmakordselt nõukogu 21. detsembri 1978. aasta direktiiviga 79/117/EMÜ, millega keelatakse teatavaid toimeaineid sisaldavate taimekaitsevahendite turuleviimine ja kasutamine (EÜT 1979 L 33, lk 36; ELT eriväljaanne 3/04, lk 33). Selles direktiivis loetleti tol ajal tooted, mis ohustavad või võivad ohustada inimeste ja loomade tervist ja mille kasutamine on ühenduse territooriumil keelatud. Hiljem on nende keelatud toodete esialgset loetelu tehnilist ja teaduslikku arengut silmas pidades korduvalt muudetud. Ühtse turu lähenemisel asendati direktiiv 79/117 direktiiviga 91/414. Viimati nimetatud direktiiv kehtestab üldise ühtlustamisraamistiku, mis võimaldab tagada toiduainete vaba liikumise, tagades samas taimekaitsevahendite ohutuse keskkonna ja rahvatervise kaitsmise vajaduse seisukohast. Direktiiv näeb ette toimeainete tunnustamise Euroopa tasandil selleks, et kaotada erinevused seni kehtinud siseriiklikes taimekaitsevahendite tunnustamise menetlustes. Need toimeained kantakse seejärel direktiivi I lisas esitatud loetellu. Käivitati programm, mis võimaldab hinnata kõiki praegu liikmesriikides turustatavaid toimeained ja lisada need vajadusel lubatud ainete loetellu (vt Talbot-Rochdi, G., „Politique agricole commune – Régime juridique des produits agroalimentaires", *JurisClasseur Europe*, köide 1326, punkt 143 jj).

14 – Direktiivi artikli 8 lõike 2 esimene lõik.

15 – Direktiivi artikli 8 lõike 2 teine lõik.

16 – Direktiivi artikli 8 lõike 2 neljas lõik.

17 – 9. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-174/05: Zuid-Hollandse Milieufederatie ja Natuur en Milieu (EKL 2006, lk I-2443, punkt 30).

18 – Taimekaitsevahendite turuleviimise küsimuse kohta vt Kraus, V., *Die Zweitanmelderproblematik im Pflanzenschutzrecht,* Diss., Frankfurt am Main, 1993, lk 1–5; sama autori „Nationale Marktzugangsbeschränkungen für Pflanzenschutzmittelimporte", *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht 1997,* 11. kd, lk 331–334; Fluck, J., „Konsequenzen der europäischen Wirkstoffzulassung für bestandkräftige deutsche Pflanzenschutzmittel-Zulassungen", *Europarecht 1999*, köide 5, lk 687–696; Fischer, K., „Ursprungsidentität bei Arzneimittelzulassung", *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht 2004,* köide 17, lk 530–533, ja „Die Erteilung einer Verkehrsfähigkeitsbscheinigung beim Parallelimport von Pflanzenschutzmitteln", Berlin, 2006; Köpl, C. ja Fredel, A., „Parallelimport von Pflanzenschutzmitteln", *Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht 2004*, köide 5, lk 569–572; Koof, P., „Welche gesetzlichen Rahmenbedingungen braucht der Pflanzenschutz- und Generikahandel in der Europäischen Union unter den Anforderungen des globalen Marktes?", *Agrar- und Umweltrecht 2005*, köide 11, lk 349–357; Bouveresse, A., „Commentaire – Autorisation de mise sur le marché", *Revue mensuelle LexisNexis JurisClasseur*, 2005, lk 19 ja 20; Berr, C.-J., „Retrait d'une autorisation de mise sur le marché", *Revue trimestrielle LexisNexis JurisClasseur,* 2006, lk 678 ja 679; Erlbacher, F., „Neueste Rechtsprechung der Europäischen Gerichte in den Bereichen Landwirtschaft, Fischerei, Tiergesundheit und Pflanzenschutz (2. Halbjahr 2006)", *Argrar- und Umweltrecht, 2007*, köide 2, lk 46.

38. Euroopa Kohus ise märkis otsuses British Agrochemicals, [19] et kahe vastavalt direktiivile 91/414 välja antud turuleviimise loa puhul ei ole direktiiviga taotletud inimeste ja loomade tervise ning keskkonnakaitse eesmärgid samasuguse tähtsusega. Niisuguses olukorras ületab kõnealuse turuleviimise loa väljaandmise korda käsitlevate direktiivi sätete kohaldamine nende eesmärkide saavutamiseks vajaliku ning võib põhjendamatult kahjustada kaupade vaba liikumise põhimõtet, mis on sätestatud EÜ artiklis 28. [20]

39. Euroopa Kohus täpsustas selles kohtuotsuses seejärel sellises lihtsustatud korras loa saamise tingimusi. Peale ühise päritolu, mis tähendab, et taimekaitsevahendid on tootnud sama äriühing või seotud või litsentsi alusel tegutsev ettevõtja sama valemi järgi, peab taimekaitsevahend, mille kohta taotletakse paralleelimpordi luba, ja võrdlustoode, ilma et need oleksid igas mõttes samased, olema vähemalt valmistatud sama valemi järgi, kasutades sama toimeainet, ja neil peab olema sama toime, arvestades erinevusi, mis võivad esineda toote kasutamise seisukohast oluliste põllumajanduslike, fütosanitaar- ja keskkonnatingimuste, eelkõige kliimatingimuste osas. [21]

40. Komisjon on seisukohal, et Prantsuse õigusnormidega rikutakse EÜ artiklist 28 tulenevaid kohustusi, kuna nendes õigusnormides nõutakse paralleelselt imporditud taimekaitsevahendi ja võrdlustoote ühist päritolu. Prantsuse valitsus aga väidab, et Prantsuse õigusnormides, see tähendab konkreetselt dekreedis nr 2001-317, kus seatakse turuleviimise loa väljastamise tingimuseks see ühine päritolu, vaid korratakse peaaegu samas sõnastuses eespool viidatud kohtuotsuses British Agrochemicals Association Euroopa Kohtu kehtestatud esimest tingimust – nagu ma märkisin käesoleva ettepaneku punktis 10 –, et nimetatud dekreedi artikkel 1 nõuab „kahe toote ühist päritolu, mis tähendab, et need on tootnud sama äriühing või seotud või litsentsi alusel tegutsev ettevõtja sama valemi järgi", kuna kõnesoleva kohtuotsuse punkt 40 sedastab, et toode, mille kohta turuleviimise luba taotletakse, peab olema „selle tootega [see tähendab võrdlustootega] ühist päritolu selles mõttes, et selle on tootnud sama äriühing või seotud või litsentsi alusel tegutsev ettevõtja sama valemi järgi".

41. Komisjon väidab, et taimekaitsevahendite suhtes tuleks kohaldada lahendust, mille Euroopa Kohus andis inimtervishoius kasutatavate ravimite kohta. Seega viitab komisjon eespool viidatud Kohlpharma kohtuotsusele, mille kohaselt ei ole ühise päritolu tingimus mitte määrav, vaid lihtsalt kasulik toote,

19 – Punkt 31.
20 – *Ibidem*, punkt 32.
21 – *Ibidem*, punkt 40.

mille kohta taotletakse turuleviimise luba, ja võrdlustoote sisulise samasuse tõestamiseks.

42. Alljärgnevalt esitatud põhjustel ei tule minu arvates kõnesoleva kohtuotsuse lahendust taimekaitsevahendite valdkonnale laiendada, [22] ja järelikult ei ole minu arvates õige enam mitte tunnistada eespool viidatud kohtuotsuses British Agrochemicals Association ühise päritolu tingimusele selgelt omistatud tähtsust taimekaitsevahendite paralleelimpordi raames.

43. Esiteks erinevad taimekaitsevahendid ohtlikkuse poolest ravimitest. Kui ravimeid kirjutab välja arst või vähemalt müüb apteeker, ja seda manustab ainult üks patsient, siis taimekaitsevahend – nagu liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi esemeks olev putukatõrjevahend –, mida kasutatakse Prantsuse valitsuse selgituste kohaselt eelkõige köögiviljadel, viljapuudel ja viinapuudel, võib keskkonda levida [23] nii õhu kui ka maapõue kaudu. Veelgi enam, sellised tooted on mõeldud kasutamiseks müügiks ja inimtarbimiseks või loomadele söötmiseks mõeldud taimsetel saadustel.

44. Nende taimekaitsevahendite ohtlikkuses ei ole aga kahtlust. [24] Selles veendumiseks piisab näiteks, kui tutvuda kuuenda keskkonnaalase tegevusprogrammiga, mille eemärk on eelkõige pestitsiidide kasutamisest tule-

22 – Vt selle kohta Ouart, P. E., „EU-Parallelimporte von Pflanzenschutzmitteln", *Wettbewerb in Recht und Praxis*, 2005, köide 3, lk 323–330, mille kohaselt ei ole Kohlpharma kohtuotsus taimekaitsevahenditele ülekantav taimekaitsevahendeid ja ravimeid käsitlevate õigusaktide märkimisväärsete erinevuste tõttu.

23 – Õigusteooria kohaselt soovitakse keskkonnakaitse eesmärkides näha edasiarengut. „Põllumajandus- ja toiduainesektoris tuli keskkonnakaitsemeetmeid kaua oodata. Kuna ühise põllumajanduspoliitika kehtestamisel oli oma tarbeks tootmine puudulik, oli esmatähtis tootlikkuse ja tootmise kemikaalide ja masinate abil väetamise teel intensiivistamise eesmärk. Keskkonnaküsimusi seega ei tõstatatud. Selle tootlikkusest ajendatud teguviisi kahjulikud tagajärjed tulid aga väga kiiresti ilmsiks veekeskkonda levinud saaste, maastike muutuste või veel ka loomastiku ja taimestiku geenivaramu vaesumise näol (S. Leclerc, Politique agricole commune et environnement, kirj Apogée, Rennes 1993) […]. 1985. aastal tehakse ettepanek kuulutada põllumajandustoiduainete tootmise ja turustamise etapis keskkonnaandmete arvessevõtmine ühise põllumajanduspoliitika „koostisosaks". […] Euroopa Kohus pidi omalt poolt tunnistama, et keskkonnakaitse on „ülekaalukast avalikust huvist tingitud nõue", mis õigustab kaubavahetuses teatud siseriiklikke piiranguid (20. septembri 1988. aasta otsus kohtuasjas 302/86: komisjon *vs.* Taani, nn Taani pudelite kohtuotsus, EKL 1988, lk 4607) […]. Põllumajandustoiduaineid käsitlevate õigusaktide keskkonnaeesmärki tahetakse edasi arendada. See ei ole ainult intensiivtootmise tõsine alternatiiv, vaid see tagab ka toodete kvaliteedi – nii tervislikkuse kvaliteedi keemiliste sisendite keelustamise teel kui ka organoleptilise omaduste kvaliteedi niinimetatud „mahetootmise" teel." Talbot-Rochdi, G., *op. cit.*, punkt 34 jj, 1997).

24 – Nõnda on direktiivi 91/414 üheksandas põhjenduses öeldud, et „loa andmist reguleerivate sätetega tuleb tagada kõrge kaitsetase, millega välditakse eelkõige selliste taimekaitsevahendite lubamist, mille puhul on võimalus, et ohte tervisele, põhjaveele ja keskkonnale ei ole piisavalt uuritud; inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kaitse peavad olema olulisemad kui taimekasvatustoodangu parandamise eesmärk".

nevate ohtude ja riskide vähendamine, pestitsiidide kasutamise ja levitamise parem kontrollimine ning kõige ohtlikumate toimeainete asendamine ohutumatega, nagu näiteks kemikaalide alternatiividega,[25] või kui tutvuda vastavasisulise kirjandusega[26]. Pealegi ei ole ühtegi teist vähem piiravat, aga sama tõhusat vahendit toimeainete keskkonda leviku vältimiseks. Seega ei saa imporditud toote ja võrdlustoote ühise päritolu nõuet pidada proportsionaalsuse põhimõtte vastaseks.

45. Kohtujurist Léger lähtus oma 2. oktoobri 1997. aasta ettepanekus eespool nimetatud kohtuotsuses British Agrochemicals Association analoogselt Euroopa Kohtu kinnitusest 5. oktoobri 1995. aasta kohtuotsuses Scotia Pharmaceuticals[27], leides, et „taimekaitsevahendite paralleelimpordis järgitava menetluse tagajärjel ei või turule tuua inimeste tervist kahjustavaid tooteid"[28]. Oma ettepaneku punktis 75 märkis kohtujurist Léger samuti, et „kui on nõutav, et imporditud toote ja võrdlustoote koostisained on tootnud sama äriühing, siis see kriteerium ei ole piisav". Seda enam ei saa seda esimest – vajalikku, ent mitte piisavat – tingimust kaotada.

46. Euroopa Kohus on pealegi juba rõhutanud „tervisekaitse esmast tähtsust"[29] ja otsustanud, et rahvatervise kaitse kohustus

25 – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuli 2002. aasta otsuse 1600/2002/EÜ, millega võetakse vastu kuues keskkonnaalane tegevusprogramm (EÜT L 242, lk 1; ELT eriväljaanne 15/07, lk 152), artikli 7 lõike 2 punkt c. Komisjoni teatises selle kuuenda programmi kohta (KOM (2001) 31 (lõplik), lk 47) on niisiis öeldud, et „[ü]ks keemiliste ainete rühm nõuab erilist tähelepanu: pestitsiidid (s.t taimekaitsevahendid ja biotsiidid). Need võivad kahjustada inimeste tervist, reostades põhjavee, pinnase, toiduaine ja isegi õhu. Praegustes seda küsimust käsitlevates andmetes olevate lünkade tõttu on raske täpsustada probleemi ulatust ja arengusuundi, kuid on piisavalt tõendeid, et väita, et see on tõsine ning süveneb. Eriti murettekitav on põhjavee reostus. Keskmiselt 65% Euroopa joogiveest tuleb põhjaveest ja isegi pärast korrigeerivate meetmete võtmist edasise reostuse takistamiseks on põhjaveel sageli tarvis palju aega, et selle vastuvõetav kvaliteet taastuks. Muret tekitab ka meie toiduainete saastatus, mis näitab seda, et teatavate pestitsiidide kogunemine taimedesse ja loomadesse jätkub, mis omakorda mõjutab nende tervist ja taastootmisvõimet". [mitteametlik tõlge]

26 – Nõnda on Prantsusmaa territooriumi kohta ühes ajalehe *Le Monde* artiklis (autor Auzanneau, M., 12. juuni 2007. aasta number) toodud järgmine teave. Veillerette, F. (teose *Pesticides* kaasautor, Fayard, 2007) ütleb: „Prantsusmaal kasutatakse ligi üheksasada pestitsiidimolekuli. Neid võib leida kõikjalt, kõik söövad neid iga päev sisse. Selle tõttu, et neid leidub igal pool, on teadlastel raske kindlaks teha täpseid ohuallikaid – erinevalt mõnest kindlalt piiritletud probleemist, näiteks asbest"; Baldi, I., (õppejõud Bordeaux' ülikoolis) sõnul, kes rõhutab toidus leiduvate pestitsiidide allaneelamisega seotud võimalikke ohte käsitlevate teaduslike andmete puudumist, „on maailmas läbi viidud umbes kolmkümmend uuringut, mis kõik näitavad ajukasvajate ohu suurenemist, ning kümmekond teist, mis annavad tunnistust muude patoloogiate sagenemisest". Ühe Prantsuse uuringu järgi on muide põllumajandusettevõtjatel, kes puutuvad tihedalt kokku pestitsiididega, aga ka isikutel, kes kasutavad neid oma toataimedel, statistiliselt kaks korda suurem oht haigestuda ajukasvajatesse (Occupational and environmental medicine, http://oem.bmj.com/).

27 – 15. oktoobri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-440/93 (EKL 1995, lk I-2851). Selles kohtuasjas uuriti inimtervishoius kasutatavate ravimite kohta turuleviimise luba käsitlevaid ühenduse norme ja määratleti selles valdkonnas pädevatele siseriiklikele ametiasutustele jäetud kaalutlusõiguse ulatust. Kuigi Euroopa Kohus võis taimekaitsevahendite kohta põhimõtete – näiteks turuleviimise loa nõue paralleelimpordiks – kehtestamisel lähtuda kohtupraktikast, mis ta on välja arendanud ravimite kohta, ei tähenda see sugugi, et see, mis ei pruugi ravimite puhul vajalik olla – näiteks imporditava toote ja võrdlustoote ühine päritolu – ei ole vajalik taimekaitsevahendite puhul.

28 – Nimetatud ettepaneku punkt 70.

29 – 12. juuli 1996. aasta määrus kohtuasjas C-180/96 R: Ühendkuningriik *vs.* komisjon (EKL 1996, lk I-3903, punkt 93) Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi poolt esialgse õiguskaitse korras esitatud taotluse kohta peatada komisjoni 27. märtsi 1996. aasta otsuse 96/239/EÜ erakorraliste kaitsemeetmete kohta veiste spongioosse entsefalopaatia suhtes (EÜT L 78, lk 47), kohaldamine.

peab üles kaaluma teised kaalutlused, nimelt kaupade vaba liikumise põhimõtte Euroopa Ühenduse siseturul [30]. Euroopa Kohus on samuti märkinud, et „sageli ei ole keskkonnakahju ja tervisekahjustusi nende olemusest tulenevalt võimalik tagantjärele heastada". [31]

47. Komisjon väidab, et eespool viidatud Kohlpharma kohtuotsuses ravimite kohta tehtud otsus on ülekantav taimekaitsevahendite valdkonnale, vastavalt eespool viidatud kohtuotsusele komisjon *vs*. Saksamaa, milles märgiti, et nende kahte liiki toodete turustamisel „on mängus võrreldavad huvid" (punkt 24) ning et mõlemal juhul on „käsitletav õigusküsimus sama" (punkt 27). Seejuures jätab aga komisjon nimelt täpsustamata, milles „käsitletav õigusküsimus" seisneb. Kohtuasjas, milles tehti nimetatud Kohlpharma kohtuotsus, nõudis komisjon, et Euroopa Kohus tuvastaks, et kuna Saksamaa Liitvabariik ei andnud paralleelsetele importijatele mõistlikku tähtaega nende laovarude likvideerimiseks võrdluseks oleva taimekaitsevahendi turuleviimise loa tühistamisel, siis rikkus Saksamaa Liitvabariik EÜ artiklist 28 tulenevaid kohustusi. Nõnda märkis Euroopa Kohus selles kohtuotsuses lihtsalt, et „võrdluseks oleva turuleviimise loa tühistamise tagajärjed on antud juhul paralleelimportijate jaoks samad, mis tuvastati ravimite paralleelimporti käsitlevas kohtupraktikas (eespool viidatud kohtuotsus Ferring, punkt 25). Mõlemal juhul kaotavad paralleelimportijad õiguse kõnesolevaid tooteid turustada". [32] Sama kohtuotsuse punktis 24, milles rõhutatakse nende toodete turustamisel mängus olevate huvide võrreldavust, tahetakse esile tuua, et taimekaitsevahendite turustamine ei vääri vähem tähelepanu kui ravimite turustamine. Euroopa Kohus ei soovinud mingil moel selles kohtuotsuses väita, et taimekaitsevahendite turustamisele ei ole ehk vaja pöörata koguni rohkem tähelepanu, kui pööratakse ravimite turustamisele. Selles lihtsalt ei olnud küsimus nimetatud kohtuasjas. Eespool viidatud kohtuotsusega komisjon *vs*. Saksamaa, mis tehti ilma eelneva ettepanekuta ja mida kohtulahendite kogumikus ei avaldata, ei püütud seega mingil viisil taganeda ühise päritolu nõudest, mis määratleti ja kehtestati eespool viidatud kohtuotsuses British Agrochemicals Association.

48. Teiseks märgib Prantsuse valitsus õigustatult, et ühise päritolu nõude kaotamine ei lihtsusta kaugeltki turuleviimise loa väljastamist, vaid hoopis raskendab paralleelimpordi korda ja tõkestab kaubavahetust koguni rohkem, kui komisjon ette heidab. Nimelt võib sama toimeaine olla lubatud liikmesriigiti erinevate spetsifikaatidega, arvestades,

30 – Euroopa Kohus tuvastas, et kuigi veiste spongioosse entsefalopaatia inimestele ülekandumine ei ole täiesti kindel, on siiski olemas selle tõsine oht, ning keeldus Ühendkuningriigi nõuet rahuldamast.

31 – 2. oktoobri 2003. aasta määrus kohtuasjas C-320/03 R: komisjon *vs*. Austria (EKL 2003, lk I-11665, punkt 92) „sanitaartsoonist" pärit teatavaid kaupu vedavatele veoautodele kehtestatud liikluskeelu kohta.

32 – Eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs*. Saksamaa (punkt 26).

et ajavahemikul, mille jooksul toimeaineid tööprogrammi raames komisjoni loa saamiseks kontrollitakse, on liikmesriikidel jätkuvalt lubatud väljastada taimekaitsevahendite kohta lube vastavalt siseriiklikele õigusaktidele. Kui imporditud toode ja võrdlustoode on sama päritolu, see tähendab, et need on tootnud sama äriühing või seotud või litsentsi alusel tegutsevad ettevõtjad, siis ei ole vajalik imporditud toote spetsifikaati kontrollida. Seevastu, kui imporditud toote ja võrdlustoote on valmistanud eri ettevõtjad, siis kaasneks ühise päritolu nõude kaotamisega imporditud toodetes sisalduvate toimeainete süstemaatilise kontrollimise kohustus. Nimelt on Prantsuse valitsuse väitel (vt eespool punkt 31) ainete samasus seda kindlam, kui need pärinevad samast tootmisallikast, sest toimeained sisaldavad direktiivi kohaselt „kõiki tootmisprotsessi tulemusena paratamatult tekkivaid lisandeid”. [33]

49. Kolmandaks tuleb samuti arvesse võtta Madalmaade valitsuse argumente andmete konfidentsiaalsuse mõiste kohta. Nimelt näib ka direktiivi artiklis 13 kehtestatud reegel, et liikmesriik ei või loa andmisel kasutada turuleviimise loa esimese taotleja esitatud andmeid „teiste taotlejate huvides”, [34] kokkusobimatu ühise päritolu nõude kaotamisega [35]. Nimelt, kui see kergesti kontrollitav nõue kaotataks, peaks paralleelselt imporditud toote kohta turuleviimise loa taotleja tõestama, et toode, mille importimist ta taotleb, on juba lubatud võrdlustootega samane. Selline tõestamine oleks aga loogiliselt raskesti teostatav – sest kõiki võrdlustoote andmeid sisaldav toimik on konfidentsiaalne –, kui just esimese turuleviimise loa omanik ei nõustu seda teavet jagama.

50. Seega tuleb sedastada, et kuna Prantsuse Vabariik nõuab, et paralleelselt imporditud taimekaitsevahend ja võrdlustoode oleks ühise päritoluga, ei ole ta rikkunud EÜ artiklist 28 tulenevaid kohustusi. Järelikult tuleb hagi rahuldamata jätta.

33 – Direktiivi artikli 2 lõige 3.

34 – Peale selle kohustab direktiiv komisjoni ja liikmesriike tagama, et taotlejate esitatud tootmis- ja ärisaladusi sisaldavat teavet käsitatakse konfidentsiaalsena, kui seda nõuab taotleja, kes soovib toimeaine kandmist I lisasse või kes taotleb luba taimekaitsevahendi jaoks, ning kui sellekohane nõudmine on õigustatud (selle direktiivi artikli 14 esimene lõik).

35 – Ainult selgroogsete loomadega katsete tegemiseks näeb direktiiv ette, et varasemate lubade omanikud ja uute lubade taotlejad peavad saavutama kokkuleppe, et vältida selgroogsete loomadega tehtavate katsete kordamist. Kui kokkulepet ei saavutata, kehtestavad liikmesriigid siseriiklikud meetmed, millega tehakse kokkulepe nende territooriumil asuvatele taotlejatele kohustuslikuks, ning määravad kindlaks teabe kasutamise korra ja asjaomaste isikute huvide mõistliku tasakaalu (direktiivi artikli 13 lõike 7 kolm viimast lõiku).

VII. Kohtukulud

51. Kodukorra artikli 69 lõike 2 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna Prantsuse Vabariik on kohtukulude hüvitamist nõudnud ning komisjon on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista komisjonilt.

VIII. Ettepanek

52. Esitatud põhjendustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku:

1) jätta hagi rahuldamata ja

2) mõista kohtukulud välja Euroopa Ühenduste Komisjonilt.